บทที่ 2
การประมงน้ำจืด

แหล่งทำการประมงน้ำจืดจำแนกได้เป็น 2 ประเภท คือ

- 1. แหล่งน้ำธรรมชาติ แบ่งออกได้เป็น 3 ประเภทคือ
- 1.1 แม่น้ำและลำธาร
  - แม่น้ำเจ้าพระยา
  - แม่น้ำท่าจีน
  - แม่น้ำแม่กลอง
  - แม่น้ำบางปะกง

- **1.2 แหล่งน้ำท่วมหรือที่ลุ่มน้ำขัง (wet land)** คือ บริเวณที่ราบลุ่มสองฝั่งแม่น้ำรวมตลอดถึงหนอง บึง คู คลอง พื้นที่ๆอยู่ในบริเวณนี้จะถูกน้ำท่วมในฤดูฝนและจะแห้งในฤดูแล้ง การทำประมงในแหล่งน้ำท่วมจะเริ่มประมาณปลายฤดูฝนถึงต้นฤดูหนาว ปัจจุบันแหล่งน้ำท่วมที่พบคือบริเวณจังหวัดนครสวรรค์ พระนครศรีอยุธยาและจังหวัดสุพรรณบุรี ในปัจจุบันแหล่งน้ำท่วมมีบทบาททางนิเวศวิทยาสิ่งแวดล้อม คือเป็นที่กรองน้ำตามธรรมชาติ

◆**1.3** <u>ทะเลสาบ หนองบึง</u> จัดเป็นแหล่งน้ำนิ่งหรือระบบปิด ในประเทศไทยมีทะเลสาบหนองบึงธรรมชาติรวม 10,223 แห่ง คิดเป็นพื้นที่ผิวน้ำประมาณ 800,000 ไร่ ในจำนวนนี้แหล่งที่มีความสำคัญได้แก่ บึงบอระเพ็ด กว๊านพะเยา บึงสีไฟ ทะเลสาบสงขลา เป็นต้น

- **2. แหล่งน้ำที่มนุษย์สร้างขึ้นแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ**
- **2.1 <u>เขื่อนและอ่างเก็บน้ำ</u> จัดเป็นแหล่งน้ำเอนกประสงค์ ใช้ประโยชน์ทั้งในด้านกาชลประทาน การผลิตกระแสไฟฟ้า การป้องกันอุทกภัย เป็นต้น ผลพลอยได้ที่สำคัญคือเป็นแหล่งทำประมง ก่อให้เกิดแหล่งอาหารโปรตีนราคาถูกในรูปของเนื้อปลาสำหรับประชากรในท้องถิ่นได้ใช้บริโภค และเหลือจำหน่ายเป็นรายได้แก่ครัวเรือน**

- **2.2** <u>สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ</u> จัดเป็นแหล่งน้ำที่ถูกสร้างขึ้นเพื่อเพิ่มปริมาณผลผลิตสัตว์น้ำให้มากขึ้น และเป็นอาชีพที่สำคัญในปัจจุบัน ซึ่งอาชีพการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดได้เจริญก้าวหน้ามีอัตราการขยายตัวเพิ่มขึ้นเฉลี่ย 6.06% ต่อปี การสร้างสถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำมี 4 ประเภท ปัจจุบันมีพื้นที่การเพาะเลี้ยงทั้งหมดทุกประเภทประมาณ 170,000ไร่ เป็นบ่อเลี้ยง 18.27% นาปลา 81.06% การเลี้ยงในร่องสวน 0.65% และในกระชัง 0.02%

สัตว์น้ำจืดที่สำคัญทางเศรษฐกิจ

- สัตว์น้ำจืดที่สำคัญของไทยมีจำนวน **560** ชนิด แต่ที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจและนำมาเลี้ยงกันแพร่หลายทั่วไปมี **11** ชนิด คือ
- **1.** ปลานิล **2.** ปลาไน **3.** ปลาตะเพียนขาว
- **4.** ปลาสลิด **5.** ปลาจีน **6.** ปลาดุก
- **7.** ปลาช่อน **8.** ปลาสวาย **9.** ปลาบู่
- **10.** ปลายี่สกเทศ **11.** กุ้งก้ามกราม

เครื่องมือประมงน้ำจืด

- **1.** <u>เครื่องมือประจำที่</u> หมายถึง เครื่องมือที่ขณะทำประมงจะติดตั้งประจำที่ ซุ่ม รอ ดัก กางกั้นสัตว์น้ำเข้ามา ตัวอย่างเครื่องมือ เช่น ลอบ ไซ เบ็ดตก เบ็ดราว ตุ้ม อีจู้ ลัน ยอ โปง จิบ ลี่ ข่าย โพงพาง รั้วไซมาน เป็นต้น
- **2.** <u>เครื่องมือเคลื่อนที่</u> หมายถึง เครื่องมือที่ขณะทำประมงจะเคลื่อนที่ต้อนไล่สัตว์น้ำให้เข้าเครื่องมือมีหลายชนิด เช่น สวิง แห อวนทับตลิ่ง อวนลอย ช้อน เป็นต้น

ปัญหาและอุปสรรคของการประมงน้ำจืด

- การประมงน้ำจืดในปัจจุบันมีปัญหาและอุปสรรคอยู่ 2 ประการคือ
- 1.ปัญหาแหล่งประมงน้ำจืดเสื่อมโทรมและมีจำนวนน้อยลงหรือถูกบุกรุก ปัญหานี้เป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมของแหล่งน้ำ เนื่องจากมีประชากรเพิ่มขึ้นโดยการสร้างบ้านเรือนชุมชน การสร้างถนน และการสร้างเขื่อนต่างๆทำให้สภาพแวดล้อมเปลี่ยนแปลงเกิดภาวะเป็นพิษซึ่งมีสาเหตุมาจาก

- **1.1** เกิดจากสิ่งปฏิกูลหรือของเหลือหรือของเสียจากแหล่งชุมชน โรงงานอุตสาหกรรม
- **1.2** เกิดจากการใช้ยาฆ่าแมลงและยาปราบศัตรูพืชในการทำเกษตร
- **1.3** เกิดจากการเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ เช่น การสร้างเขื่อน การสร้างถนน
- **1.4** การเปลี่ยนแปลงสภาพป่า ต้นน้ำลำธาร โดยการลักลอบตัดไม้ทำลายป่า

- 2.ปัญหาทรัพยากรสัตว์น้ำจืดถูกใช้มากเกินไป มีสาเหตุดังนี้
- 2.1 ประชากรเพิ่มมากขึ้น ความต้องการอาหารมีมากขึ้น
- 2.2 มีการละมิดกฎหมายการประมง เช่น การใช้ยาเบื่อเมา กระแสไฟฟ้า วัตถุระเบิด